

Azerbaycan'dan İki Türk Efsanesi

Prof. Dr. Kâmil VELİYEV

Türkiye Türkçesine Aktaran : İsmet ALPASLAN

1. Nuh Tufanı ve Türkler

Tanrıdan vahiy gelir. Nuh Peygamber insanlara diyor ki, «dünyanın yüzünü su alacaktır.» Buna hiç kimse inanmıyor. Peygamber bir gemi yapıp onun içine her candan bir çift alıyor. Nuh'un 7 oğlu vardı. Altısı gemiye biniyor, biri ise binmiyor. Diyor ki, «su gelse, dağın başına çıkarım, bana hiçbir şey olmaz.» Çok geçmeden dünyayı su kaplıyor, insanlar telef oluyor. Nuh bakıyor ki, dağa çıkan oğlu da boğuluyor. Gemiye ona doğru sürmek istiyor. Tanrı'dan bir ses geliyor: «Sür, git! Bu oğlan sizinle değil!» Nuh'un gemisi uzaklaşıyor. Tufan diniyor, su çekiliyor. Nuh öz oğullarına diyor ki, «istediğiniz canlılardan alarak karaya çıkın; yaşayıp neslinizi arttırın.»

Onun oğullarından birinin adı Türk idi. Türk, boyunla koçu alıp karaya çıkıyor. Meğer burası bir ada imiş. Türk 450 yıl bu adada kalıyor. Türk'ün sürüleri çoğalıyor; (sonunda) adada yiyecek birşey bulamıyor. Koyunlar ölmeğe başlıyor.

Türk bir gün bakıyor ki, bir hayvanı parçalayıp yemişler. Gece yatmayıp güdüyor. Bakıyor ki, suyun içinden bir karaltı geliyor. Karaltı adaya çıkınca, ne görsün? Bu bir boz kurttur. Kurt hayvanların içine dalıyor. Öbür taraftan da Türk giriyor. Kurt onu görünce, geldiği yoldan geri dönüyor. Türk de düşüyor bunun peşine. Türk bakıyor ki, kurdun gittiği yerlerde su

topuğa bile çıkmıyor. Biraz sonra kuruya (karaya) ulaşıyorlar. Türk geri dönüp aynı yolla sürüsünü de götürüp kurtuluyor. Sonunda Türk düşünüyor:

«Beni boz kurt kurtardı, ben de onun resmini bayrağıma almalıyım»

2. Takvim Mifleri

Efsaneye göre Türk hakanları Güneşin oğulları idi. Nuh hakanı Mete'nin oğluna «Yer ve gökten olmuş, Güneş'le Ay tarafından seçilmiş Hunlar'm büyük hakanı» diye saygı gösterir, itaat ederlerdi.

Hunlar geceleri ay ile, gündüzleri güneşle ölçerlerdi. Türkler'de evlerin, çadırların kapısı güneşe bakardı. Oğuz Han'ın oğullarının adları dikkat çekici idi: Gün Han, Ay Han, Yıldız Han, Gök Han, Deniz Han, Dağ Han.

Gök yüzünün ve yerin katları, ruhlar, bayramlar, kahramanlar, mukaddes hayvanlar v.s. Türk mitolojisinde mühim yer tutar. Şaman merasimleri de duaları, ateşe, suya, rüzgâra, ağaca... inanç mitolojimizin mihrini teşkil eden unsurlardır. Bir şaman duasında (şöyle) deniliyor:

«Atamızın (baba) çakmak taşı ile yandırdığı ateş, anamızın öz eli ile düzelttiği taş ocak, parlak hakana (gök yüzüne) doğru sür'atle yücelen boz duman! Çakmak taşı ile yaktığımız parlak alevli ateşim! Bütün dünyayı dolaş! Bırak Altay Ak Yayıktan hüküm istesin! Ay'dan ve Güneş'ten berçet yetişsin!»